

Ed.

190. Nefndarálit

[76. mál]

um frv. til l. um breyt. á lögum nr. 10 22. marz 1960, um söluskatt.

Frá meiri hl. fjárhagsnefndar.

Nefndin hefur athugað frv., en ekki orðið sammála um afgreiðslu þess. Leggur meiri hl. til, að það verði samþ. óbreytt, en minni hl. mun skila séráliti.

Alþingi, 18. des. 1967.

Geir Hallgrímsson,
form., frsm.

Jón Árm. Héðinsson,
fundaskr.

Sveinn Guðmundsson.

Pétur Benediktsson.

Nd.

192. Frumvarp til laga

[86. mál]

um breyting á lögum nr. 65 frá 13. maí 1966, um hægri handar umferð.

Flm.: Steingrímur Pálsson, Þórarinn Þórarinsson, Jónas Árnason,
Ágúst Þorvaldsson, Stefán Valgeirsson.

1. gr.

2. málsg. 17. gr. laganna orðist þannig:

Ákvæði 1. gr. koma þó eigi til framkvæmda fyrr en á þeim degi apríl-, maí- eða júnímánaðar 1969, sem dómsmálaráðherra ákveður, að fenginni tillögu framkvæmdanefndar, enda hafi þá áður verið samþykkt við þjóðaratkvæðagreiðslu að taka upp hægri handar umferð.

2. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

Greinargerð.

Með lögum frá 13. maí 1966 var ákveðið, að tekin skyldi upp hægri handar umferð á íslenskum vegum. Var frumvarp um þetta efni samþykkt á Alþingi 3. maí með 36 atkvæðum gegn 17, en 7 þingmenn tóku ekki afstöðu til málsins. Lagafrumvarpið, sem samþykkt var, hafði verið undirbúið af sérstakri umferðarlaganefnd, skipaðri af dómsmálaráðherra, samkvæmt tillögu til þingsályktunar, sem samþykkt var á Alþingi 13. maí 1964. — Í lögum er svo kveðið á, að þau skuli koma til framkvæmda á tímabilinu apríl til júní 1968, og hefur nú verið ákveðið, að breytingin taki gildi hinn 26. maí 1968 eða eftir tæplega hálf t. á.

Allur undirbúningur, meðferð og ákvarðanir í sambandi við þetta mál hefur frá upphafi sætt mikilli og margvislegri gagnrýni fjölda manna, og hefur komið æ betur í ljós, eftir því sem það hefur lengur verið á döfinni, að stór hluti kjósenda eru þessari lagasetningu andvígur. Um þetta vitna þúsundir undirritaðra mótmæla, sem fram komu, meðan málið var til meðferðar á Alþingi og einnig síðar, bæði frá einstaklingum og félagssamtökum. Er vafamál, að nokkurt ópólitískt mál hafi um áratuga skeið valdið svo almennri og harðri andstöðu. Aðeins fáir aðilar hafa hins vegar mælt með ráðagerðum þessum á fyrri stigum málsins, og þegar meðmælin komu frá félagssamtökum, varð raunin æði oft sú, að þau höfðu verið gefin af fyrirsvarsmönnum viðkomandi samtaka í fullri óþökk og andstöðu við flesta þá, sem samtökin skipa. Virðist svo, að einstaka stjórnir félagssamtaka hafi að lítið eða ekki athuguðu máli lagt trúnað á örökstuddar eða lítt rökstuddar fullyrðingar um ágæti þessarar gerbreytingar á umferðarlögum, en hafi hins vegar láðst að gæta þeirrar skyldu sinnar að kynna félagsmönnum sínum eðli málsins, rök og gagnrök. Slík meðmæli með frumvarpinu áttu örugglega ríkan þátt í að fleyta því í gegn til samþykktar á Alþingi, þótt síðan hafi sannað, að aðeins fáir liðsmenn í viðkomandi samtökum hafi í raun verið þeim samþykkir, svo sem sannað er með nær einróma mótmælum fjölmargra félagsdeilda innan samtakanna.

Með þessu frumvarpi er lagt til að fresta framkvæmd hægri handar umferðar á Íslandi í eitt ár. Eins og kunnugt er, hefur nú verið boðuð stórkostleg kjaraskerðing, og það hefur verið sérstaklega brýnt fyrir þjóðinni, að hún verði að sýna þegnskap og þjóðhollustu með því að taka á sínar herðar tímabundna kjaraskerðingu og hjá því verði ekki komið, — en á sama tíma er svo ákveðið að breyta umferð frá vinstri til hægri — framkvæmd, sem ef til vill mun kosta hundruð millj. króna. Þó að kostnaðaráætlun varðandi breytinguna sé talin vera 50 milljónir ísl. króna, er vitað, að hún verður margfalt dýrari. T. d. áætluðu Svíar, að breytingin hjá þeim mundi kosta rúmlega 500 milljónir sænskar, en vitað er, að þegar breytingin var framkvæmd frá vinstri til hægri, kostaði hún um 800 milljónir

sænskra króna, og ekki eru öll kurl komin til grafar hjá þeim. Þess vegna má reikna með, að breytingin hjá okkur kosti ekki undir 100 milljónum króna og hugsanlega mun meira, og þá er eðlilegt, að fólk spyrji, hvort slíkt geti samrýmt því, að á sama tíma og boðuð er stórfelld kjaraskerðing launþega í landinu, þá sé rétti tíminn til að eyða stórfelldum fjárhæðum til svo umdeilda framkvæmda sem hér er um að ræða, og hvort Íslendingar geti ekki notað þetta fjármagn nú til þarfari hluta.

Við flutningsmenn teljum rétt að biðja með þessa framkvæmd að minnsta kosti í eitt ár eða lengur. Hins vegar mætti nota tímann til að láta rannsaka nákvæmlega, hve mikið þessi breyting yfir í hægri handar akstur kostar þjóðina, og fylgjast vel með þeirri reynslu, sem Svíar öðlast í þessu máli, — og loks til að gefa þjóðinni tækifæri til að ákveða með þjóðaratkvæðagreiðslu, hvort breytingin skuli fram fara eða ekki.

Þess má geta, að í Svíþjóð var stofnað félag á sínum tíma, sem hafði það markmið að vinna að hægri handar umferð, en hér á Íslandi hefur verið stofnað „Félag íslenskra vegfarenda“. Tilgangur þess er að vinna að bættri umferðarmenningu, enn fremur að því, að þjóðvegakerfið verði endurbætt og því komið í viðunandi og varanlegt horf. Þetta félag berst á móti hægri handar umferð. Það telur — og svo er um fjölda annarra, að meiri hluti þjóðarinnar sé á móti breytingunni og að um þetta mál eigi að fara fram þjóðaratkvæðagreiðsla, og hefur haldið því fram sem aðalrökum gegn breytingunni:

- að þessi lagasetning sé algerlega þarflaus vegna legu landsins sem eylands;
- að sá mikli og ófyrirsjáanlegi kostnaður, sem breytingin hlýtur óhjákvæmilega að hafa í för með sér, sé óhæfilegur;
- að sú augljósa hættu, sem breytingin skapar, sérstaklega um hinar dreifðu byggðir landsins vegna hinna mjóu og ófullkomnu vega, sé gífurleg;
- þá er talið, að yfirgnæfandi meiri hluti atvinnubifreiðastjóra í landinu sé breytingunni andvígur.

Félag íslenskra vegfarenda hefur látið gera áætlun um aukið löggæzlulið, sem nauðsynlegt væri að hafa, meðan á breytingunni stendur og eftir, og það telur, að kostnaðurinn við þann lið verði ekki undir 250 milljónum króna í eitt ár, ef fyllsta öryggis ætti að gæta. Þá hefur engin víska fengizt fyrir því, að tryggingarfélögin muni ekki hækka iðgjöld sín vegna breytingarinnar.

Að öllu þessu athuguðu virðist eðlilegt að fresta framkvæmd um hægri handar umferð í eitt ár og láta rannsaka til hlítar, hver raunverulegur kostnaður yrði við hana og hvort meiri hluti þjóðarinnar er breytingunni samþykkur.

Nd. 193. Lög [77. mál]

um ráðstöfun á gengishagnaði af útfluttum sjávarafurðum o. fl.

(Afgreidd frá Nd. 18. des.)

Samhljóða þskj. 168.

Sp. 194. Breytingartillögur [1. mál]

við frv. til fjárlaga fyrir árið 1968 og við brtt. á þskj. 171.

Frá meiri hl. fjárveitinganefndar.

1. Við 4. gr. 1 01 215 Kennaraskólinn. Nýr liður:	Pús. kr.
0 40 Gjaldfærður stofnkostnaður	1 000
2. Við 4. gr. 1 01 219 Menntaskóli á Ísafirði 0 40 Gjaldfærður stofnkostnaður.	
Fyrir „1 350“ kemur	2 500

3. Við 4. gr. 1 01 220 Menntaskóli á Austurlandi 0 40 Gjaldfærður stofn- kostnaður.	Pús. kr.
Fyrir „1 350“ kemur	2 500
4. Við 4. gr. 1 01 223 Íþróttakennaraskóli Íslands 0 40 Gjaldfærður stofn- kostnaður.	
Fyrir „1 800“ kemur	3 000
5. Við 4. gr. 1 02 300 Viðfangsefni. Nýr liður: Heimildarkvikmynd um Ísland á vegum kvikmyndadeildar Atlantshafs- bandalagsins	350
6. Við 4. gr. 1 05 601 Bjargráðasjóður.	
Fyrir „5 500“ kemur	6 500
7. Við brtt. 171 (Við 4. gr. 1 07 133. — Hafnarmannvirki, sundurliðun, Stykkishólmur).	
Fyrir „1 1000“ kemur (leiðrétting)	1 100
8. Við 5. gr. 2 05 601 Bjargráðasjóður Íslands.	
a. Við 1 80 Framlög úr rikissjóði.	
Fyrir „5 500“ kemur	6 500
b. Við 3 20 Veitt lán.	
Fyrir „9 791“ kemur	10 791
c. Við 4 50 Ráðstöfun eigin fjár.	
Fyrir „6 711“ kemur	7 711
9. Við 6. gr. XXXIII. Nýr liður:	
a. Að ábyrgjast allt að 3 millj. kr. lán til greiðslu á byggingarskuldum Kvenna- heimilisins Hallveigarstaða, gegn þeim tryggingum, sem hún metur gildar.	
b. Að endurgreiða aðflutningsskatt og söluskatt af geislunartæki, sem Rann- sóknastofnun fiskiðnaðarins fær lánað fyrir milligöngu Alþjóðakjarnorku- málastofnunarinnar.	

Sb. 195. Breytingartillögur [1. mál]

við frv. til fjárlaga fyrir árið 1968 og við brtt. á þskj. 171.

I. Frá Gíls Guðmundssyni.	
Við 4. gr. 1 01 401 Viðfangsefni 02 Til styrktar íslenskum náms- mönnum.	Pús. kr.
Fyrir „28 365“ kemur	35 000
II. Frá Jónasi Árnasyni.	
1. Við 4. gr. 1 01 701 Viðfangsefni 08 Leiklistarstarfsemi.	
Fyrir „1 300“ kemur	2 000
2. Við 4. gr. 1 05 999 Viðfangsefni 33 Æskulýðsnefnd Borgarfjarðar- og Mýrasýslna.	
Fyrir „25“ kemur	100
III. Frá Ingvari Gíslasyni, Gísla Guðmundssyni, Stefáni Valgeirssyni og Birni Jónssyni.	
Við 4. gr. 1 05 999 Viðfangsefni 47. Nýr liður:	
Til Sambands norðlenskra kvenna	50
IV. Frá fjárveitinganefnd.	
1. Við brtt. 171, 77. (Við 4. gr. 1 06 773 Styrktarfé og ýmis eftir- laun, embættismenn).	
Fyrir „5 571“ kemur (leiðrétting)	5 602

2. Við brtt. 171, 78. (Við 4. gr. 1 06 774 Styrktarfé og ýmis eftirlaun, ekkjur).	Pús. kr.
Fyrir „3 886“ kemur (leiðrétting)	3 892
Eftirtaldir liðir í sundurliðun breytast þannig:	
a. Þóra Sigfúsdóttir.	
Fyrir „10 350“ kemur	12 350
b. Þóra Sigurðardóttir.	
Fyrir „10 350“ kemur	12 350
c. Þóra Skaftason.	
Fyrir „10 350“ kemur	12 350
3. Við 4. gr. 1 07 121 Strandferðir, framlög.	
a. Við 0 93 Til fyrirtækja og atvinnuvega.	Kr.
Fyrir „9 497“ kemur	11 899
b. Aftan við liðinn bætist:	
Viðfangsefni:	
01 Framlag til Skipaútgærðar ríkisins	29 000
02 Rekstrarstyrkir til flóabáta og vöruflutninga	10 465
03 Til byggingar flóabáta fyrir farsvæði Djúpbáts og Breiðafjarðarbáts	1 434
	Gjöld samtals 40 899
4. Við brtt. 171, 81. (Við 4. gr. 1 07 133 Viðfangsefni 03 Hafnarmannvirki).	
Fyrir „49 300“ kemur (leiðrétting)	49 200
V. Frá <i>Karli Guðjónssyni</i> .	
Við brtt. 171, 81. (Við 4. gr. 1 07 133 Viðfangsefni 03 Hafnarmannvirki). Í sundurliðun komi nýr liður, og breytist samtala skv. því: Stokkseyri	Pús. kr. 400
VI. Frá <i>Ásgeiri Bjarnasyni, Jónasi Árnasyni og Halldóri E. Sigurðssyni</i> .	
Við brtt. 171, 83. (Við 4. gr. 07 133 Viðfangsefni 06 Hafnarmannvirki, eftirstöðvar framlaga).	
Fyrir „10 000“ kemur	14 000
VII. Frá <i>Ingvari Gíslasyni, Gísla Guðmundssyni, Stefáni Valgeirssyni og Birni Jónssyni</i> .	
Við 6. gr. XXXII. Nýir liðir:	
1. Að ábyrgjast allt að 1.2 millj. kr. lán til þess að koma nýrri lögreglustöð á Akureyri í nothæft ástand á árinu 1968.	
2. Að ábyrgjast allt að 1 millj. króna lán, sem varið yrði til þess að kosta nauðsynlegar framkvæmdir til undirbúnings nýjum áfanga við Fjórðungssjúkrahúsið á Akureyri.	
VIII. Frá <i>fjárveitinganefnd</i> .	
Við 6. gr. XXXIV. Nýr liður:	
Að endurgreiða Andakílsárvirkjun aðflutningsgjöld og söluskatt af efni í háspennuveitu.	
IX. Frá <i>Karli Guðjónssyni</i> .	
Við brtt. 171, 104 (Við 6. gr. XXXIX). Nýr liður:	
Að láta 15% af heildarsölu Áfengis- og tóbaksverzlunar ríkisins í Vestmannaeyjum 1968 renna til stofnkostnaðar Vatnsveitu Vestmannaeyja.	